

'Na bezoek Auschwitz Holocaust-uitgeverij gestart'

De 9,5 uur durende documentaire-film 'Shoah' van Claude Lanzmann heeft Gerton van Boom (1962) ademloos bekeken. Hierna bezocht hij in 2002 met een vriend het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau in Polen, een uur rijden vanaf Krakau.

„Na het bezoek aan Auschwitz Ex-gevangene Ernst Verduin in Auschwitz met Willem-Alexander. FOTO ANP

heeft het onderwerp Holocaust mij niet meer losgelaten. In Auschwitz en Birkenau is nog heel veel intact. Je leest over zes miljoen mensen. Dat is een abstract groot getal. In Birkenau zag ik een paardenstal waar 50 paarden in zouden kunnen, maar waar 600-700 mensen hebben geleefd. Je probeert je te realiseren wat voor ellende dat heeft veroorzaakt. Met welk gevoel hebben mensen daar in barakken

moeten zitten, terwijl 300 meter verderop de gaskamers stonden en de crematoria loeiden, wat je overal kon ruiken. Als je daar rondloopt, komt de enormiteit van deze misdaad aan. Dan ga je lezen. Ik ontdekte dat veel boeken nog niet in het Nederlands waren vertaald. Dat bracht me op het idee om me te specialiseren in een onderwerp waarin ik geïnteresseerd ben. Zo ben ik begonnen.”

1945-2016

'Weer een boek over de Holocaust?'

De bookshop van het museum Auschwitz-Birkenau is een van de grootste klanten van uitgeverij Verbum in Laren.

De aan de Torenlaan gevestigde uitgeverij is gespecialiseerd in het uitbrengen van boeken over de Holocaust. Ruim veertig titels inmiddels. „Weer een boek over de Holocaust? Dat hoor ik vaak van boekhandels. Als het een bestseller wordt, leggen ze het boek graag neer. Anders liever een Dan Brown”, vertelt uitgever Gerton van Boom. „Verkoop aan boekhandels is een beetje demotiverend, al zijn er ook uitzonderingen.”

„Het gros van de boekhandels heeft het al moeilijk. Bol.com is mijn grootste boekhandel. Daarnaast verkoop ik heel veel boeken via de museumshop van Westerbork. Nummer drie is de bookshop van het museum Auschwitz. Daar komen veel Nederlanders. Daarnaast heb ik een eigen database van 2500 klanten.”

„De meeste boeken druk ik in een oplage van 2000 exemplaren. Als ik boeken potentieel commerciëler acht, dan doe ik er 3000. Per druk is dat het maximum. Ik heb misleunen gehad, boeken waar uiteindelijk maar 200 exemplaren van zijn verkocht. En boeken waar ik inmiddels meer dan 10.000 exemplaren van heb verkocht. Plus alles wat daar tussen zit.”

Baarnsch Lyceum

Bij de presentatie van het boek 'Ernst Verduin, Over leven, Vught-Auschwitz-Buchenwald' in het Baarnsch Lyceum, november 2015, bleken 250 stoelen nog te weinig. „Er kwamen zelfs oud-leerlingen voor terug, met hun kinderen. Zo'n opkomst bewijst dat het leeft. Natuurlijk speelt ook mee dat Verduin (groeide op in Bussum, zat na de oorlog op de Baarnse school, red.) een leerling was. En de overle-

Gerton van Boom: „Wat er met de Joden voor de oorlog gebeurde, overkomt nu de Syriërs”.

FOTO'S STUDIO KASTERMANS

venden zijn er over tien jaar niet meer.”

„Ik doe principieel niets in de ramsj. Dus niet na drie maanden als de loop eruit is naar De Slegte. Dan geef ik het nog liever weg. Hoewel ik er niet van hoeft te leven (Van Boom is vastgoedbelegger, red.) is de uitgeverij al jaren meer dan kostendekkend. Dat betekent dat ik boeken kan uitgeven die geen klappers gaan worden, maar wel in mijn reeks passen.”

„De Holocaust is een veelkoppig monster, met veel aspecten in Nederland, Europa, Oost-Europa. Het idee van de Verbum Holocaust Bibliotheek is om alle aspecten aan bod te laten komen. Dat betekent dat ik niet twintig boeken met onderduikverhalen kan publiceren. Na vijf, zes uitgaven is dat onderwerp voor mij wel grosso modo

behandeld. Tenzij er iets heel speciaals komt. Zo kreeg ik een e-mail uit Israël van iemand die 'een tweede Anne Frank' zou hebben. Dus ook een oorlogsdagboek, geschreven over onderduik in Rotterdam. Dat was interessant, maar het voegde niets toe aan mijn eerdere uitgaven. Het onderwerp moet van een nieuwe zijde worden belicht.”

Zolder

Veel manuscripten wijst Gerton van Boom dus af. „Helaas. Ik geef vijf, zes boeken per jaar uit en ontvang drie, vier manuscripten per maand. Verhalen van mensen die van pa of ma of opa/oma nog iets op zolder hebben liggen. In toenemende mate tweede en derde generaties die zijn geconfronteerd met de Holocaust en daarover schrijven. Zo geef ik dit jaar een boek uit van een mevrouw, bijna zestig, die ontdekte dat haar vader in Theresienstadt en Auschwitz heeft gezeten. Hij heeft haar hele leven lang zijn joodse kampverleden verzwegen. Dus niet alleen zijn eigen verleden, maar ook het verleden van haar hele familie is stelselmatig verzwegen. Ze waren niet gereformeerd, maar een joodse familie. Zulke verhalen voegen wat toe.”

Vragen

Wordt het beantwoorden van de waarom-vraag niet moeilijker als je kennis toeneemt? „Naarmate je meer leest, krijg je meer vragen. Verstandelijk kan je het wel op een rij zetten: Hitler Duitsland-armoede-Vrede van Versailles-zondebok. Maar wat is de menselijke factor? Waarom niemand heeft gezegd: zullen we er niet mee stoppen, want dit is niet goed? Die vraag kan ik nog steeds niet beantwoor-

den. Ik ken geen boeken van SS'ers die actief hebben meegedaan en na de oorlog ook actief spijt hebben betuigd. Dat had ik wel verwacht, van 70-, 80-jarigen die zelf kinderen en kleinkinderen hebben gekregen.”

De uitgever hoopt dat de Holocaust-boeken op scholen worden ingezet en bijdragen aan een moreel kompas. „Kijk naar de actualiteit, de vluchtelingen. Wat er met de joden voor de oorlog gebeurde, dat overkomt nu de Syriërs. We hebben eigenlijk helemaal geen zin om die mensen te helpen. Wij zijn moeiteloos in staat in ons rijke land om 500.000 vluchtelingen op te nemen. Als we zouden willen. U heeft vast, net als ik, een kamer op zolder over. Maar we doen het niet. Dat is voor mij wel een drijfveer.”

Op tafel ligt 'Het Höcker Album', een in 2007 ontdekt fotoalbum met kiekjes van SS'ers die zich vermaken in hun ontspanningsoord. „Ze hadden een soort Center Parcs vlakbij Auschwitz. Het toont aan dat de moordfabriek gewoon werk was voor de mannen.”

Op de website www.verbum.nl staat over 'Het Höcker Album' een opname van een gesprek met historicus Chris van der Heijden die uit een lezing van Abel Herzberg citeert. „Hij kreeg de vraag: 'Hoe voorkom je dat onze kinderen slachtoffer worden? Zijn antwoord: 'Mevrouw dat is de verkeerde de vraag, de vraag is hoe voorkom je dat onze kinderen dader worden?'"

'Principieel niets in de ramsj, dan liever weggeven'

Ernst Verduin zoekt bekenden op de joodse begraafplaats in Bussum, januari 2012.

Edward de Vries Lentsch